

DOI:10.33766/2524-0323.93.80-89

УДК 342.01 (477)(02)

Федоренко В. Л., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, (м. Київ, Україна)

e-mail: fedorenko900@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5902-1226>

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЯК ГАЛУЗІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

На основі аналізу робіт українських і польських учених-конституціоналістів у статті досліджено такі фундаментальні категорії теорії конституційного права, як: «завдання конституційного права» та «функції конституційного права»; визначено їх сутність, зміст і співвідношення. Наголошено, що завданням галузі конституційного права є насамперед утвердження та захист (через механізми конституційно-правового регулювання фундаментальних цінностей) конституційних прав і свобод людини, демократії, верховенства права, конституційного ладу, гарантованості та захищеності конституції та ін. Обґрунтовано, що функція галузі конституційного права – це основний усталений напрямок і вид здійснення цілеспрямованого впливу конституційного права на суспільні відносини, які є предметом конституційного права, для реалізації завдань конституційного права. Визначено та охарактеризовано основні функції галузі конституційного права.

Ключові слова: конституційне право, завдання галузі конституційного права, функції галузі конституційного права, система функцій галузі конституційного права, функції конституції.

Постановка проблеми. Розвиток конституційного державотворення та правотворення в Україні зумовлює трансформацію конституційного права як галузі права, науки та освіти. Нові виклики і завдання, які постали перед Українською державою та народом, іншими суб'єктами конституційного права, зумовлюють критичне переосмислення таких базових правничих категорій, як: «конституціоналізм», «конституція», «предмет галузі конституційного права», «джерела конституційного права», «конституційно-правова відповідальність» та ін. На сьогодні зміст цих категорій відтворюється не лише в наукових дослідженнях і навчальних виданнях, а й в актах чинного законодавства, правозастосовних, зокрема правоінтерпретаційних актах, рішеннях Конституційного Суду України і судів загальної юрисдикції. Однак окремі з категорій загальної теорії конституційного права залишаються малодослідженими і в науці конституційного права. Це, зокрема, і категорії «завдання галузі конституційного права» та «функції галузі конституційного права», які будуть розглянуті нами нижче.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що категорії «завдання галузі конституційного права» та «функції галузі конституційного права» не отримали свого широкого застосування, нині існує низка досліджень, присвячених як безпосередньо функціям галузі конституційного права, так і спорідненій проблематиці функцій конституції. Це, зокрема, робота О. Сінькевич «Функції

конституційного права як галузі права України» (2020) [1], а також праці О. Скрипнюка «Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації» (2005) [2], Є. Яскерній «Функції Конституції Республіки Польща за доби європейської інтеграції та радикальних політичних змін» (2020) [3] та ін. Водночас, проблематика визначення сутності та змісту завдань і функцій галузі конституційного права зберігає свою актуальність.

Формулювання цілей. Метою статті є обґрунтування сутності та змісту таких фундаментальних правових категорій, як «завдання галузі конституційного права» та «функції галузі конституційного права», а також класифікація та систематизація цих завдань і функцій задля їх виваженого застосування в конституційній правотворчій, правозастосовній і правосудній (юрисдикційній) діяльності, а також у науці та освіті в галузі конституційного права.

Виклад основного матеріалу. Для конституційного права, як і для інших галузей права, характерними є не лише власний предмет і метод правового регулювання, а й завдання та функції. Виявлення й характеристика останніх дозволяє визначити призначення конституційного права в системі національного права, а також дає змогу виокремити і систематизувати його регулятивно-установчий вплив на суспільні відносини, які є предметом конституційного права.

Поняття «завдання конституційного права» як галузі права, залишається на сьогодні малодослідженим у юридичній науці. В окремих навчальних виданнях з конституційного права йдеться про таку категорію, як *«роль і місце конституційного права в національній правовій системі»*. Так свого часу Ю. Тодика писав, що *«провідна роль конституційного права визначається наступними факторами: а) в ньому визначаються основні принципи влаштування суспільства та держави; ця галузь визначає правові орієнтири правового регулювання в усіх сферах суспільних відносин; б) в усіх галузях права України знайшов втілення закріплений у ст. 3 Конституції України принцип, що людина є в Україні найвищою цінністю; в) Конституція, як основне джерело конституційного права України, закріплює положення, які є вихідними для всіх галузей національної правової системи»* [4, с. 145].

Нами, у співавторстві з В. Погрілкою, на основі аналізу робіт В. Котока, В. Кравчука, В. Основіна та ін. радянських і пострадянських учених із конституційного (державного) права, також обґрунтовувалось положення про фундаментальний та інтегративний характер цієї галузі права щодо всієї системи права в цілому, а також обґрунтовувались особливості вказаної галузі права порівняно з іншими [5]. Подібна точка зору отримала свій розвиток і підтримку в інших вітчизняних навчальних виданнях з конституційного права, зокрема щодо особливостей цієї галузі права порівняно з іншими [6].

До того ж, представники сучасної Харківської школи конституційного права вказують на те, що завданнями конституційного права в Україні нині все частіше стають питання щодо забезпечення конституційного правопорядку в районах проведення операцій Об'єднаних сил, а також забезпечення євроінтеграційних процесів [7, с. 66]. Український учений В. Нестерович указує, що закріплення того чи іншого питання в Конституції, яке пов'язане насамперед з контролем державної влади, наприклад, правового статусу опозиції [8] чи здійснення народної законодавчої ініціативи [9], набуває більш гарантованого та захищеного характеру.

Додамо, що в 2020-2021 рр. в царині національного конституційного права, зокрема, через розгляд Конституційним Судом України антикорупційного законодавства на предмет його конституційності, утверджуються й питання протидії корупції, яка стає викликом не лише для національної безпеки, а й для конституційного ладу та його цінностей у цілому. Таким чином, завдання галузі конституційного права перманентно змінюються, відповідно до цілей і цінностей, до яких прагне суспільство та держава.

Водночас, у науці конституційного права поширені й інші положення про місію, цілепокладання або ж щодо традиційних питань про «роль і місце» конституційного права в суспільстві та державі, у національній правовій системі тощо. Однак результати відповідних дослідження здебільшого обґрунтовують особливості предмету конституційно-правового регулювання та лише опосередковано вказують на завдання конституційного права як галузі національного права.

Так само невизначеним залишається й питання про співвідношення споріднених, хоча і не тотожних категорій «мета», «ціль», «завдання» і «функції» в конституційному праві. Вони нерідко змішуються між собою, ототожнюються, визначаються одна через іншу. Зокрема, слово «завдання» тлумачиться в словниках, як *«наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справи ...; мета, до якої прагнуть; те, що хочуть здійснити»* [10, с. 40]. Тобто, визначається через іншу категорію – «мета». Однією з причин цього є маловживаність відповідних категорій у чинному конституційному законодавстві та їх різночитання.

Так у Конституції України слово «мета» зустрічається 9 разів, а «ціль» і «завдання» – жодного. Хоча, опосередковано, в Преамбулі Основного Закону йдеться про мотиви, мету, ціль і завдання законодавця при прийнятті Конституції України: *«... забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя»*, *«... зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України»*, *«... розвиток і зміцнення демократичної, соціальної, правової держави»* [11].

Отже, категорія «завдання» в праві є спорідненим із категорією «мета», яка позначає певний, задалегідь визначений і бажаний ідеальний результат правового регулювання. Для галузі конституційного права таким бажаним результатом вбачається утвердження та захист (через механізми конституційно-правового регулювання фундаментальних цінностей) конституційних прав і свобод людини, демократії, верховенства права, конституційного ладу, гарантованості та захищеності конституції та ін.

Завдання галузі конституційного права є спорідненими і взаємопов'язаними з її функціями. Водночас, вони і відрізняються між собою, співвідносяться як стратегія й тактика досягнення ідеальної та бажаної мети. До того ж, якщо завдання і мета галузі конституційного права характеризуються своєю єдністю, то функції, які є шляхами їх досягнення, є багатоманітними. Вони підлягають класифікації та можуть бути систематизовані. Їм властива як стабільність та узгодженість між собою, так і динамічність. Одні функції галузі конституційного права втрачають свою актуальність, зникають чи трансформуються. Натомість, набувають ваги інші, нові функції цієї галузі права. До прикладу, за останні роки для конституційного права України помітно актуалізувалась євроінтеграційна функція.

На відміну від функцій держави чи державної влади, що залишаються традиційним предметом конституційно-правових досліджень [12, 13, 14], чи не менш актуальних досліджень функцій Конституції України [2, с. 110-112], функції конституційного права є порівняно новою темою для наукових розвідок. Учені-конституціоналісти, як правило, обмежувались їх визначенням чи встановленням їх співвідношення з функціями конституції. Так до сьогодні в науці конституційного права поширеним залишається визначення функцій цієї галузі права, запропоноване В. Погорілкою, який убачав у цих функціях *«напрями або види впливу конституційного права на суспільні відносини»* [15, с. 86].

Пізніше нами, у співавторстві з В. Погорілком, зазначалося, що функції конституційного права прямо чи опосередковано поширюються на всі суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються в державі. Але, *«конституційному праву України властиві й специфічні функції, наприклад, установча. До того ж, конституційному праву, на відміну від більшості інших галузей права, властива зовнішньополітична функція, що нормативно опосередковує більшість зовнішніх функцій Української держави»* [5, с. 50-51].

Слід зважати й на позицію О. Скрипнюка, який у своїй роботі «Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації» (2005 р.) зазначав, що *«з суто теоретичного погляду, конституція, безумовно, виступає як правовий акт, а тому функції, які властиві праву взагалі, властиві і їй»* [2, с. 10]. Але, на думку вченого, це не означає, що всі функції, характерні праву, рівною мірою притаманні й конституціям. Очевидно, що це твердження О. Скрипнюка буде справедливим не лише до конституцій, а й до галузі конституційного права.

Проблематиці функцій конституційного права присвячена й монографія О. Сінькевич «Функції конституційного права як галузі права України» (2020 р.). У ній вчена робить висновок, що *«функція конституційного права України – це напрям регулювання конкретного виду чи групи суспільних відносин, які виступають предметом національного конституційного права, з метою реалізації публічного інтересу, що полягає в утвердженні конституційних прав і свобод людини, верховенства права і демократії та в забезпеченні конституційного правопорядку»* [1, с. 409].

Окрім того О. Сінькевич виокремлює спеціальні ознаки функцій галузі конституційного права, до яких відносить: 1) забезпечення досягнення реалізації публічного інтересу; 2) телеологічне та аксіологічне спрямування; 3) обумовленість елементами системи конституційного права як галузі права України та положеннями Основного Закону України як її основного джерела; 4) перебування в тісному зв'язку з функціями Української держави [1, с. 410-411].

Розлоге цитування положень монографії О. Сінькевич зумовлене тим, що це перше на сьогодні монографічне дослідження функцій конституційного права як галузі національного права. Утім, воно не вичерпує цю проблематику й, по суті, є прологом до її подальшого наукового дослідження. Щодо цього вбачається бажаним і потрібним врахувати результати наукових розвідок зарубіжних правознавців.

У цьому сенсі слід згадати про дослідження функцій конституційного права та конституцій ученими із ЄС. Зокрема, відомий польський учений-конституціоналіст Є. Яскернія у своїй роботі «Функції Конституції Республіки Польща за доби

європейської інтеграції та радикальних політичних змін» (2020 р.) зазначає, що дослідження функцій конституційного права є надзвичайно складним у методологічному значенні, адже функції не визначаються в правових актах, за винятком преамбул конституційних актів [3, с. 113-114]. Це зумовлює дискусійність питань про функції конституційного права, їх види та систему, а також щодо перспектив розвитку та вдосконалення останньої.

На п. 90-х років ХХ ст. польськими ученими-конституціоналістами Б. Банашеком і А. Преснером у «Вступі до конституційного права» (1992 р.) були сформувані положення про важливі та взаємопов'язані між собою функції конституційного права, які складають «... сукупність різноманітність суспільних наслідків, які стали (у цьому суспільстві), віднесені до визначеної сфери буття з появою та існуванням конституції» [16, с. 45]. Існують й інші визначення досліджуваних нами функцій.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що функція (від лат. *functio* – здійснення, виконання) галузі конституційного права – це основний усталений напрямок і вид здійснення цілеспрямованого впливу конституційного права на суспільні відносини, які є предметом конституційного права, для реалізації завдань конституційного права – утвердження цінностей і принципів конституціоналізму та забезпечення сталого конституційного державотворення та правотворення.

Основними ознаками функцій галузі конституційного права є наступні: 1) взаємозв'язок з функціями конституції та функціями держави; 2) зумовленість предметом і завданнями галузі конституційного права; 3) системний характер; 4) перманентний розвиток їх системи, що полягає в поєднанні усталеності та динамічності цієї системи і забезпечує функціональність цієї галузі права; 5) логічна об'єктивація (відтворення) в конституційній правотворчій, правозастосовній і правосудній діяльності, а також у конституційно-правовій науці та освіті.

Очевидно, що для конституційного права притаманна низка функцій, які утворюють відповідну систему. Щодо видів і системи функцій галузі конституційного права, то ця проблематика залишається малодослідженою у юридичній науці. Аналіз, класифікація та систематизація функцій галузі конституційного права спонукали О. Сінкевич розглядати систему відповідних функцій як підсистеми двох рівнів. На її думку, «підсистему I рівня становлять функції конституційного права як галузі права України, виокремлені за сферами суспільного життя, регулювання яких є стратегічно важливим. До числа цих (зовнішніх) функцій конституційного права слід уважати належними економічну, політичну та соціально-культурну функції».

Підсистему II рівня становлять функції конституційного права як галузі права України, виокремлені в залежності від цілей та завдань, що стоять перед галуззю. До числа цих (внутрішніх) функцій галузі слід уважати належними: а) змістовні функції (регулятивна та охоронна); б) сутнісні функції (аксіологічна та установча)» [1, с. 412].

Заслужують на увагу й здобутки польських правознавців щодо класифікації та систематизації функцій конституційного права та конституції. Так М. Бартошевич відносить до функцій конституційного права наступні з них: правове, легітимацийну, інтеграційну, організаційну, програмну, стабілізаційну [15, с. 267]. Своєю чергою, А. Балабан виокремлює наступні функції конституційного права: 1) стабі-

лізаційно-динамічна (формування усталеного устрою держави і, одночасно, визначення цілей правових актів, які розвивають конституційні засади функціонування держави), 2) політично-правова та 3) економічно-правова [17, с. 113-158].

Є. Яскернія у вже згаданій монографії виокремив наступні функції конституції та обґрунтував їх систему: 1) правова функція; 2) політична (аксіологічна) функція; 3) суспільна функція; 4) стабілізаційна функція; 5) програмна (динамічна) функція; 6) інтеграційна функція; 7) організаційна функція та 8) виховна функція; а також надав їм характеристику [3]. Водночас, там же учений наголошує, що основна функція конституції – правова, а наведена ним класифікація не є вичерпною, оскільки польські правознавці визначають й інші функції конституції – історичну, аксіологічну, легітимуючу, модернізаційну, виховничо-ідеологічну та ін. Більшість із визначених Є. Яскернією функцій є актуальними і для галузі конституційного права.

Узагальнюючи наведені підходи, слід виділити багатофункціональність галузі конституційного права. Це зумовлюється насамперед предметом і методом конституційного права, ідеологічним навантаженням цієї галузі права та її інтегруючим характером у системі національного конституційного права в Україні та за кордоном.

Основними із функцій галузі конституційного права є наступні:

1) *праворегулювальна (предметна) функція* – здійснення цілеспрямованого конституційно-правового регулювання соціально-економічних, культурних, інформаційних й інших суспільних відносин, які є предметом конституційного права;

2) *установчо-легітимізувальна функція* – забезпечення усталеності конституційного ладу України та легітимізації рішень основних суб'єктів конституційного правотворення – Українського народу, Української держави і її органів, територіальних громад і органів місцевого самоврядування;

3) *ідеологічна (політико-правова) функція* – визначення та унормування основних конституційних цінностей і принципів, забезпечення правових механізмів їх реалізації у внутрішній політиці держави;

4) *зовнішньополітична функція* – встановлення консолідуючих суспільство та державу цінностей і пріоритетів розвитку України на міжнародному рівні (євроінтеграція та ін.) та забезпечення їх реалізації; захист державного суверенітету та територіальної цілісності України із використанням міжнародних конвенційних та інституційних механізмів;

5) *правоінтерпретаційна функція* – усунення колізій у національному законодавстві, правозастосовній і юрисдикційній практиці на засадах верховенства Конституції України;

6) *інтеграційна функція* – забезпечення розвитку та ефективного функціонування системи національного права та правової системи в цілому через системоутворюючий вплив на них Конституції України;

7) *виховна функція* – формування ціннісних орієнтирів правників і громадян в цілому на ключових конституційних цінностях поваги до конституційних прав і свобод людини, верховенства права, демократії, верховенства конституції в системі національного законодавства, конституційного правопорядку та ін.; заохочення та підтримка з боку громадянського суспільства та держави правомірної поведінки всіх учасників конституційних правовідносин.

Наведені функції галузі конституційного права перебувають між собою у взаємозв'язку та взаємодії й утворюють систему таких функцій. Її властивий постійний розвиток і вдосконалення, зміна та заміна окремих функцій, наповнення їх новими сенсами, у залежності від трансформацій предмету та завдань конституційно-правового регулювання.

Висновки. Завданням галузі конституційного права є ефективне правове регулювання відносин, які є предметом конституційного права з метою утвердження фундаментальних цінностей і принципів конституціоналізму (права та свободи людини, верховенство права, демократія, конституція, конституційний лад й ін.) та сталого розвитку конституційного державотворення й правотворення. Останні Конституція Україна у своїй преамбулі пов'язує з європейською ідентичністю і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України. Завдання галузі конституційного права знаходять своє продовження та розвиток у функціях, як основних усталених напрямках і видах здійснення цілеспрямованого впливу конституційного права на суспільні відносини, які є предметом конституційного права. Цим функціям притаманна багатоманітність, а їх система представлена наступними видами: праворегульвна функція; установчо-легітимізуюча функція; ідеологічна (політико-правова) функція; зовнішньополітична функція; правоінтерпретаційна функція; інтеграційна функція; виховна функція. Нами не виключається виокремлення та обґрунтування й інших функцій галузі конституційного права та їх інтерпретацій. Це та інші питання функціонування конституційного права можуть бути предметом подальших наукових досліджень.

Використанні джерела:

1. Сінькевич О. В. Функції конституційного права як галузі права України: монографія. Київ : Видавництво ЛІРА-К, 2020. 462 с.
2. Скрипнюк О. В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації. До 10 річч. прийняття Конституції України. Київ : Академія правових наук України, 2005. 168 с.
3. Jaskiernia J. Funkcje Konstytucji RP w dobie integracji europejskiej i radykalnych przemian politycznych: monograf. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020. 872 s.
4. Тодька Ю. Н. Конституционное право Украины: отрасль права, наука, учебная дисциплина : учебн. пособ. Харьков : «Фолио»: «Райдер», 1998. 292 с.
5. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України. Академічний курс: підруч.: У 2 т. Том 1. За ред. В. Ф. Погорілка. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. 544 с.
6. Курс конституционного права Украины. Том 1. Общая часть: Основы теории конституционного права Украины. Под ред. М. А. Баймуратова и А. В. Батанова. Харьков : Одиссей, 2008. 672 с.
7. Конституційне право України: підручн. / Т. М. Слінько, Л. І. Летнячин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків : Право, 2020. 592 с.
8. Нестерович В. Ф. Конституційний статус опозиції та види її участі у виборах. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 75-85.
9. Нестерович В. Ф. Легітимація народної законодавчої ініціативи в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 35-42.

10. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980). / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. В 11 томах. Том 3. Київ : Наукова думка, 1970. 744 с.

11. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

12. Коркунов Н. Сравнительный очерк государственного права иностранных держав. Часть первая. Государство и его элементы. Санкт-Петербург : Типограф М. Маркушева, 1906. 164 с.

13. Народная энциклопедия научных и прикладных знаний. Том XI. Общественно-юридический. Подтом первый / Харьковское общество распространения в народе грамотности. Москва : Типогр. Т-ва И.Д. Сытина, 1911. С. 240-243.

14. Дюги Л. Конституційне право: Загальна теорія держави. Репринт. Пердмов. Ю. М. Оборотова. Одеса : Юридична література, 2005. 328 с.

15. Погорілко В. Ф. Функції конституційного права України / Погорілко В. Ф. Вибрані праці: до 75-річчя від дня народження. Відп. ред. Ю. С. Шемпученко. Київ : Юридична думка, 2013. С. 76-110.

16. Bartoszewicz M. Przemiany w świecie współczesnym a funkcja legitymizacyjna konstytucji. [w:] *Prawowitość czy zgodność z prawem. Legitymacja władzy w państwach demokratycznych*. Red. A. Preisner. Wrocław, 2010. 387 s.

17. Balaban A. Funkcje konstytucji. [w:] *Struktura i charakter norm konstytucji*. Red. J. Trzeciński. Warszawa 1997. S. 8-15.

References:

1. Sin'kevych, O. V. (2020) Funktsiyi konstytutsiynoho prava yak haluzi prava Ukrainy : monohrafiya. Kyiv : Vydavnytstvo Lira-K, [in Ukrainian].

2. Skrypnyuk, O. V. (2005) Konstytutsiya Ukrainy ta yiyi funktsiyi: problemy teorii ta praktyky realizatsiyi. Do 10 richn. pryynyattya Konstytutsiyi Ukrainy. Kyiv: Akademiya prava vovykh nauk Ukrainy. [in Ukrainian].

3. Jaskiernia, J. (2020) Funkcje Konstytucji RP w dobie integracji europejskiej i radykalnych przemian politycznych : monograf. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek. [in Polish].

4. Todyka, Yu. N. (1998) *Konstitucionnoe pravo Ukrainy: otrasl prava, nauka, uchebnaya disciplina : uchebn. posob.* Kharkiv : «Folio»: «Rajder». [in Ukrainian].

5. Pohorilko, V. F., Fedorenko, V. L. (2006) *Konstytutsiyne pravo Ukrainy*. Akademichnyy kurs: pidruch. (Vol. 1-2; Vol. 1) V. F. Pohorilkj (Ed.). Kyiv : TOV "Vydavnytstvo "Yury dychna dumka". [in Ukrainian].

6. *Kurs konstitucionnogo prava Ukrainy*. (2008) Vol.1. Obshaya chast: Osnovy teorii konstitucionnogo prava Ukrainy. M. A. Bajmuratov, & A. V. Batanov (Ed.). Kharkiv : Odisej. [in Ukrainian].

7. *Konstytutsiyne pravo Ukrainy : pidruchn.* (2020) / T. M. Slin'ko, L. I. Letnyachyn, F. V. Venislav's'ky (Eds.) et al.; T. M. Slin'ko (Ed.). Kharkiv: Pravo, [in Ukrainian].

8. Nesterovych, V. F. (2020) Konstytutsiyyny status opozytsiyi ta vydy yiyi uchasti u vyborakh. *Naukovyy visnyk Natsional'noyi akademiyi vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 2, 75-85. [in Ukrainian].

9. Nesterovych, V. F. (2016) Lehitymatsiya narodnoyi zakonodavchoyi initsyatyvy v Ukraini. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 35-42. [in Ukrainian].

10. Slovnyk ukrajyns'koyi movy. (Vol. 1-11; Vol. 3) Akademichnyy tlmachnyy slovnyk (1970-1980) (1970) / AN URSSR. Instytut movoznavstva; I. K. Bilodid (Ed.). Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].

11. Konstytutsiya Ukrayiny, pryynata na p'yatyi sesiyi Verkhovnoyi Rady Ukrayiny 28 chervnya 1996 r. (1996) *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny - Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, art. 141. [in Ukrainian].

12. Korkunov, N. (1906) Srovnitelnyy ocherk gosudarstvennogo prava inostrannykh derzhav. Chast pervaya. Gosudarstvo i ego elementy. Sankt-Peterburg : Tipograf M. Markusheva. [in Russian].

13. Narodnaya encyklopediya nauchnykh i prikladnykh znanij. (1911) Vol. XI. Obshestvenno-yuridicheskij. Podtom pervyj / Harkovskoe obshestvo rasprastraneniya v narode gra motnosti. Moskva : Tipogr. T-va I. D. Sytina, 240-243. [in Russian].

14. Dyuhy, L. (2005) Konstytutsiynе pravo: Zahal'na teoriya derzhavy. Reprint. Perdmov. YU. M. Oborotova. Odesa : Yurydychna literatura. [in Ukrainian].

15. Pohorilko, V. F. (2013) Funktsiyi konstytutsiynoho prava Ukrayiny. Pohorilko V. F. Vybrani pratsi: do 75-richchya vid dnya narodzhennya. YU.S. Shemshuchenko (Ed.). Kyiv: Yurydychna dumka. [in Ukrainian].

16. Bartoszewicz, M. (2010) Przemiany w świecie współczesnym a funkcja legitymiza cyjna konstytucji. [w:] Prawowitość czy zgodność z prawem. Legitymacja władzy w państwach demokratycznych. A. Preisner (ed.). Wrocław. [in Polish].

17. Bałaban, A. (1997) Funkcje konstytucji. [w:] Struktura i charakter norm konstytucji. J. Trzeciński (Ed.). Warszawa. [in Polish].

Федоренко В. Л., доктор юридических наук, профессор, заслуженный юрист Украины, директор Научно-исследовательского центра судебной экспертизы по вопросам интеллектуальной собственности Министерства юстиции Украины (г. Киев, Украина)

ЗАДАЧИ И ФУНКЦИИ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА КАК ОТРАСЛИ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА

На основе анализа работ украинских и польских ученых-конституционалистов в статье исследованы такие фундаментальные категории теории конституционного права, как: «задача конституционного права» и «функции конституционного права»; определены их сущность, содержание и соотношение. Отмечено, что задачей отрасли конституционного права являются прежде всего утверждение и защита (через механизмы конституционно-правового регулирования фундаментальных ценностей) конституционных прав и свобод человека, демократии, верховенства права, конституционного строя, гарантированности и защищенности конституции и др. Обосновано, что функция отрасли конституционного права – это основное устоявшееся направление и вид осуществления целенаправленного воздействия конституционного права на общественные отношения, являющееся предметом конституционного права, для реализации задач конституционного права. Определены и охарактеризованы основные функции отрасли конституционного права.

Ключевые слова: конституционное право, задачи отрасли конституционного права, функции отрасли конституционного права, система функций отрасли конституционного права, функции конституции.

Fedorenko V., Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Director of the Research Center for Forensic Examination on Intellectual Property of the Ministry of Justice of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

TASKS AND FUNCTIONS OF CONSTITUTIONAL LAW AS A BRANCH OF CONSTITUTIONAL LAW

The article, based on the analysis of the works of Ukrainian and Polish constitutional scholars, explores such fundamental categories of the theory of constitutional law as "tasks of constitutional law" and "functions of constitutional law", defines their essence, content and relationship. It is emphasized that the task of the field of constitutional law is primarily the establishment and protection through the mechanisms of constitutional and legal regulation of fundamental values - constitutional human rights and freedoms, democracy, rule of law, constitutional order, guaranteed and protected constitution and others. It is substantiated that the function of the branch of constitutional law is the main established direction and type of purposeful influence of constitutional law on public relations, which are the subject of constitutional law, for the implementation of the tasks of constitutional law. The main functions of the field of constitutional law are defined and characterized.

It is concluded that the tasks of the field of constitutional law find their continuation and development in the functions as the main established directions and types of purposeful influence of constitutional law on public relations, which are the subject of constitutional law. These functions are characterized by diversity, and their system is represented by the following types: law enforcement function; constitutive and legitimizing function; ideological (political and legal) function; foreign policy function; legal interpretation function; integration function; educational function.

Keywords: constitutional law, tasks of the branch of constitutional law, functions of the branch of constitutional law, system of functions of the branch of constitutional law, functions of the constitution.